

نظام جامع آمار

نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور

(جلد اول: گزارش شناخت و تحلیل وضع موجود)

مجری

اشکان شباک

همکاران

کاوه کیانی

ایوب فرامرزی

ودود کرامتی

عباس مرادی

نماینده کارفرما

حسن حسنی

گروه پژوهشی پردازش داده‌ها و اطلاع‌رسانی

زمستان ۱۳۹۶

پیش‌گفتار

توسعه و تعالی هر سازمانی به سیستم‌های تولید و انتقال آمار به‌عنوان یکی از عوامل اصلی در برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری بستگی دارد. در واقع ارائه آمار دقیق و درست، در روندهای طرح‌ریزی، سیاست‌گذاری و تصمیم‌گیری سازمان‌های مختلف کشور، نقشی اساسی ایفا می‌کند. آنچه روند تولید و انتشار آمار دقیق و درست را در هر جامعه‌ای تضمین می‌کند وجود یک نظام آمار کارآمد و متناسب با ساختار آن جامعه است. از سوی دیگر از الزامات اولیه و ضروری برای مدیریت موفق یک سازمان، ایجاد یک نظام کارآمد و موثر در تولید و انتشار آمار است که زیربنای برنامه‌ریزی مناسب و ارائه اطلاعات جامع و منسجم و به‌روز در سازمان به‌شمار می‌رود. سازمان نظام آمار، مجموعه‌ای از بخش‌ها و واحدهای سیاست‌گذاری، تخصصی و عملیاتی آن سازمان و روابط درونی و بیرونی میان آن‌ها است که مطابق قوانین و دستورالعمل‌ها در رویه‌های معینی در تعامل با یکدیگر به صورت یکپارچه و سازمان‌یافته به تولید و انتشار آمار می‌پردازند. با توجه به لزوم سازگاری این نظام با نظام ملی آمار کشور، باید نقش و جایگاه نظام آمار سازمان با نظام آمار ملی کشور نیز به روشنی تعریف شود. به عبارت دیگر می‌توان گفت که نظام آمار سازمان، مدیریت جریان داده‌های درون آن به منظور تولید و انتشار آمار دقیق و درست است. بنا بر این برای دسترسی به آمار دقیق، درست و بهنگام، نیاز به استقرار نظام آمار در یک سازمان است که آمار مورد نظر مدیران و برنامه‌ریزان را به‌صورت دقیق، درست و بهنگام، در دسترس آنان قرار دهد. بدیهی است نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور نیز برای برنامه‌ریزی به‌منظور اداره بهتر، نیازمند ایجاد یک نظام آمار می‌باشد. از این رو و با توجه به نیاز احساس شده، طرح پژوهشی «طراحی نظام آمار نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور» برای ایجاد و استقرار چنین نظامی در دستور کار قرار گرفت. برای طراحی نظام آمار نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور و برای اجرای این طرح پژوهشی سه مرحله اصلی لازم است که اجرا شوند. این سه مرحله عبارت‌اند از: ۱- شناخت و تحلیل وضع موجود ۲- ارائه طرح مطلوب و ۳- طراحی و ارائه برنامه گذار.

اولین مرحله از مراحل نام‌برده شده مرحله شناخت و تحلیل وضع موجود است که پایه و اساس طراحی نظام آمار هر سازمانی خواهد بود و انجام درست دو مرحله دیگر به آن وابسته است. از این رو گزارش تفصیلی شناخت و تحلیل وضع موجود نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور تهیه گردید. گزارش پیش‌رو با عنوان «گزارش شناخت و

تحلیل وضع موجود نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور» تهیه و تنظیم گردیده است. جزئیات گزارش به شرح زیر است:

فعالیت‌ها:

- ◀ شناخت و بررسی اهداف، راهبردها و برنامه‌های بلندمدت و کوتاه‌مدت سازمان
- ◀ شناخت حوزه کاری، فعالیت‌ها و محیط فعلی سازمان
- ◀ شناسایی امکانات موجود فناوری اطلاعات
- ◀ ارائه شناسنامه سامانه‌های اطلاعاتی موجود سازمان
- ◀ شناسایی و ارزیابی نقاط ضعف و قوت تولید، ذخیره‌سازی و انتشار آمار در وضع موجود

روش‌ها:

- ◀ مصاحبه با مدیران ارشد، مدیران اجرایی (عملیاتی)، افراد کلیدی و کارشناسان آمار نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور و سایر سازمان‌های مرتبط
- ◀ مطالعه مستندات نمودار سازمانی، شرح وظایف و استراتژی‌های نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور و برنامه‌های سازمان و ادارات کل و سایر مستندات موجود
- ◀ تحلیل فنی و بررسی الزامات استانداردهای آماری

روش تحقیق این طرح پژوهشی، مطالعه موردی و از نوع کاربردی خواهد بود. در واقع گردآوری این گزارش بر اساس مشاهده‌ها، مطالعه مستندها و مصاحبه با شریان‌های آماری مهم و کلیدی نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور صورت گرفته است. بدین معنی که شالوده‌ی این گزارش بر اساس مشاهده‌ها به صورت انفعالی (بدون دخل و تصرف محقق)، مصاحبه‌ها به صورت هدایت شونده - نیم ساخت یافته و مطالعه کتابخانه‌های مستندها خواهد بود.

در این پژوهش که به درخواست نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور و توسط پژوهشکده‌ی آمار انجام شده است، آقای دکتر اشکان شباک به‌عنوان مجری و آقایان دکتر کاوه کیانی، دکتر ایوب فرامرزی، ودود کرامتی و دکتر عباس مرادی به‌عنوان همکار اصلی مشارکت داشته‌اند. همچنین آقای حسن حسنی به‌عنوان نماینده کارفرما در اجرا و تهیه این پژوهش مشاوره و همکاری فراوانی داشته‌اند که صمیمانه از ایشان تشکر و قدردانی می‌شود. در پایان نیز لازم است از همه همکاران نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور به ویژه آقایان دکتر سیامک محبوب، امیر انصاری، دکتر سجاد محمدیان و خانم دکتر سکینه قاسم‌پور که در گردآوری اطلاعات و انجام هر چه بهتر این طرح تلاش داشتند نیز صمیمانه سپاسگزاری شود.

محمد نور محمدی
رئیس پژوهشکده آمار

امین متولیان
معاون برنامه‌ریزی، پژوهش و فناوری اطلاعات
نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور

فهرست مطالب

- ۱ - مقدمه ۱
- ۲ - هدف گزارش ۳
- ۳ - شناخت و بررسی اهداف، راهبردها و برنامه‌های بلندمدت و کوتاه‌مدت سازمان ۵
 - ۳-۱ - قانون تأسیس و نحوه اداره کتابخانه‌های عمومی کشور ۵
 - ۳-۲ - آیین‌نامه اجرایی قانون تأسیس و نحوه اداره کتابخانه‌های عمومی کشور ۹
 - ۳-۳ - چشم‌انداز نهاد کتابخانه‌های عمومی در افق ایران ۱۴۰۴ ۱۲
 - ۳-۴ - منشور اخلاق حرفه‌ای کتابداران نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور ۱۳
 - ۳-۵ - شیوه‌نامه تأسیس کتابخانه‌های عمومی مشارکتی و مستقل و نحوه نظارت بر ارائه خدمات آن‌ها ۱۳
 - ۳-۶ - مفاهیم و تعاریف انواع کتابخانه ۱۴
 - ۳-۷ - مراحل، شرایط و مدارک لازم برای صدور مجوز تأسیس کتابخانه عمومی موضوع این شیوه‌نامه ۱۷
 - ۳-۸ - شرایط فسخ توافقنامه و بطلان مجوزهای صادره ۱۸
 - ۳-۹ - دستور العمل اجرایی نحوه تأسیس کتابخانه‌های عمومی مشارکتی و مستقل ۱۹
- ۴ - چارت سازمانی و واحدها ۲۳
 - ۴-۱ - ساختار نهاد کتابخانه‌های عمومی ۲۳
 - ۴-۲ - تشکیلات تفصیلی ستاد مرکز- تعداد و نوع پست‌های سازمانی ۲۵
 - ۴-۳ - شرح وظایف واحدهای ستاد مرکزی ۳۲
 - ۴-۴ - واحدهای زیرمجموعه و استانی ۵۳
 - ۴-۴-۱ - تشکیلات تفصیلی ستاد استان‌ها ۵۴
 - ۴-۵ - تشکیلات تفصیلی ستاد اداره کل کتابخانه‌های عمومی استان‌های درجه اول ۵۷
 - ۴-۶ - تشکیلات تفصیلی ستاد اداره کل کتابخانه‌های عمومی استان‌های درجه ب ۶۰
 - ۴-۷ - تشکیلات تفصیلی ستاد اداره کل کتابخانه‌های عمومی استان‌های درجه ج ۶۳
 - ۴-۸ - تشکیلات تفصیلی شهرستان‌های درجه «الف» (با حداقل ۳۱ کتابخانه شهری و روستایی) ۶۵
 - ۴-۹ - تشکیلات تفصیلی شهرستان‌های درجه «ب» (شامل ۲۱ الی ۳۰ کتابخانه شهری و روستایی) ۶۵
 - ۴-۱۰ - تشکیلات تفصیلی شهرستان‌های درجه «ج» (شامل ۱۱ الی ۲۰ کتابخانه شهری و روستایی) ۶۵
 - ۴-۱۱ - تشکیلات تفصیلی شهرستان‌های درجه «د» (شامل ۵ الی ۱۰ کتابخانه شهری و روستایی) ۶۷
 - ۴-۱۲ - شرح وظایف ادارات کل استانی و شهرستانی ۶۷
 - ۴-۱۲-۱ - شرح وظایف اداره کل کتابخانه‌های عمومی استان ۶۷
 - ۴-۱۲-۲ - شرح وظایف اداره کل کتابخانه‌های عمومی شهرستان ۶۸
 - ۴-۱۲-۳ - شرح وظایف کتابخانه‌های عمومی نهاد ۷۰
 - ۴-۱۲-۴ - شرح وظایف کتابخانه‌های مرکزی استان ۷۱
 - ۴-۱۳ - سایر سازمان‌های همکار ۷۲
 - ۵ - شناخت حوزه‌ی کاری و فعالیت‌های سازمان ۸۱

۵-۱- وظایف نهاد کتابخانه‌های عمومی	۸۱
۵-۲- مجموعه دستورالعمل‌های اداره کتابخانه‌های عمومی	۸۱
۵-۳- سایر فرایندها، فعالیت‌ها و دستورالعمل‌های شناسایی شده در نهاد کتابخانه‌های عمومی	۸۲
۵-۴- فهرست فرایندهای شناسایی شده در نهاد کتابخانه‌های عمومی	۸۲
۶- شناخت و تحلیل ارتباطات داخلی و خارجی سازمان و تبادل‌های داده‌ای	۸۵
۶-۱- مقدمه	۸۵
۶-۲- ارتباطات داخلی	۸۷
۶-۳- ارتباط نهاد با سایر واحدهای سازمان و واحدهای استانی	۹۱
۷- شناسایی وضعیت متغیرها و شاخص‌های آماری موجود سازمانی از لحاظ تطابق با استاندارد	۹۳
۷-۱- وضعیت متغیرها و شاخص‌های آماری موجود سازمان	۹۳
۷-۲- عنوان کلی آماری نهاد	۹۴
۷-۳- واژه‌ها و تعاریف استاندارد شده مرتبط با نهاد کتابخانه‌های عمومی	۹۴
۷-۴- نتیجه‌گیری	۹۸
۸- شناخت و بررسی محیط فعلی سازمانی	۱۰۱
۸-۱- محیط فعلی نهاد کتابخانه عمومی	۱۰۱
۸-۲- تحلیل و نتیجه‌گیری	۱۰۳
۹- بررسی و تحلیل نحوه شناسایی نیازهای آماری ذی‌نفعان	۱۰۵
۹-۱- تعریف نیاز	۱۰۵
۹-۲- انواع نیازها	۱۰۶
۹-۳- شناسایی نیاز	۱۰۶
۹-۴- تکنیک‌های نیازسنجی در سازمان‌ها	۱۰۶
۹-۵- نیازسنجی	۱۰۷
۹-۶- نیازسنجی در نهاد کتابخانه‌های عمومی	۱۰۷
۱۰- شناسایی امکانات موجود فناوری اطلاعات و ارائه‌ی شناسنامه‌ی سامانه‌های اطلاعاتی موجود	
سازمان	۱۰۹
۱۰-۱- سیستم اطلاعاتی	۱۰۹
۱۰-۲- رایج‌ترین سیستم‌های اطلاعاتی در یک سازمان	۱۱۰
۱۰-۳- فناوری اطلاعات	۱۱۳
۱۰-۴- وضعیت موجود فناوری اطلاعات نهاد کتابخانه‌های عمومی	۱۱۳
۱۰-۵- سیستم‌های اطلاعاتی نهاد کتابخانه‌های عمومی	۱۱۵
۱۰-۵-۱- نرم‌افزار سامان	۱۱۵
۱۰-۵-۲- نرم‌افزار مکاتبات الکترونیک	۱۱۵
۱۰-۵-۳- سیستم یکپارچه مدیریت فرایند آموزش و یادگیری الکترونیکی	۱۱۵

- ۱۱۵ ۱۰-۵-۴- نرم افزار آمار.....
- ۱۱۵ ۱۰-۵-۵- نرم افزار مدیریت همایش.....
- ۱۱۵ ۱۰-۵-۶- سامانه مدیریت نشریه.....
- ۱۱۵ ۱۰-۵-۷- سامانه مدیریت طرح های پژوهشی.....
- ۱۱۵ ۱۰-۵-۸- سامانه مدیریت داده‌های پژوهشی.....
- ۱۱۶ ۱۰-۵-۹- سامانه انجمن علمی.....
- ۱۱۶ ۱۰-۵-۱۰- نرم افزار نجم.....
- ۱۱۶ ۱۰-۵-۱۱- نرم افزار رفاهی.....
- ۱۱۶ ۱۰-۵-۱۲- نرم افزار گاما.....
- ۱۱۶ ۱۰-۵-۱۳- نرم افزار تشویق پژوهشگران.....
- ۱۱۶ ۱۰-۵-۱۴- نرم افزار عمرانی پی وب.....
- ۱۱۶ ۱۰-۵-۱۵- نرم افزار شبکه کتابخوانان.....
- ۱۱۶ ۱۰-۵-۱۶- نرم افزار پورتال نهاد و زیر پورتال ها.....
- ۱۱۷ ۱۰-۵-۱۷- پایگاه اطلاع رسانی نهاد.....
- ۱۱۷ ۱۰-۵-۱۸- نرم افزار پرسنلی و حضور و غیاب دیدگاه.....
- ۱۱۷ ۱۰-۵-۱۹- نرم افزار حقوق و دستمزد دیدگاه.....
- ۱۱۷ ۱۰-۵-۲۰- نرم افزار مالی و حسابداری دیدگاه.....
- ۱۱۷ ۱۰-۵-۲۱- سامانه حسابداری تعهدی توازن.....
- ۱۱۷ ۱۰-۵-۲۲- سامانه خیرین کتابخانه ساز.....
- ۱۱۷ ۱۰-۵-۲۳- سامانه اطلس کتابخانه‌ها.....
- ۱۱۷ ۱۰-۵-۲۴- سامانه نایب‌نایان و کم بینایان.....
- ۱۱۸ ۱۰-۵-۲۵- سامانه موبایل.....
- ۱۱۸ ۱۰-۵-۲۶- سامانه انتخاب کتاب توسط کتابداران.....
- ۱۱۸ ۱۰-۵-۲۷- سامانه انتخاب کتابدار نمونه.....
- ۱۱۸ ۱۰-۵-۲۸- سامانه مشارکت‌ها و شهرداری‌ها.....
- ۱۱۸ ۱۰-۵-۲۹- سامانه تشکیلات.....
- ۱۱۸ ۱۰-۵-۳۰- سامانه جمع‌آوری اطلاعات پرسنل.....
- ۱۱۸ ۱۰-۵-۳۱- سامانه پی‌گیری مسائل کتابخانه‌ها.....
- ۱۱۸ ۱۰-۵-۳۲- سامانه پست الکترونیک نهاد.....
- ۱۱۸ ۱۰-۵-۳۳- سامانه مدیریت نظارت و ارزیابی عملکرد.....
- ۱۱۹ ۱۰-۵-۳۴- سامانه اطلاعات کتابخانه‌ها.....
- ۱۱۹ ۱۰-۶- تحلیل سامانه‌ها از نظر کمی و کیفی.....
- ۱۲۱ ۱۰-۷- تشریح فعالیت سیستم‌های نهاد.....
- ۱۲۳ ۱۰-۷-۱- نرم افزار مدیریت کتابخانه‌های عمومی کشور (سامان).....

- ۱۲۵ ۲-۷-۱۰ - نرم افزار جامع مدیریت منابع (نجم)
- ۱۲۶ ۳-۷-۱۰ - سامانه صدور مجوز و بانک اطلاعاتی کتابخانه ها
- ۱۲۷ ۴-۷-۱۰ - سامانه اطلس کتابخانه ها
- ۱۲۷ ۵-۷-۱۰ - سامانه برنامه های فرهنگی کتابخانه ها
- ۱۲۸ ۶-۷-۱۰ - سامانه مدیریت تجهیزات فناوری اطلاعات نهاد (سمت)
- ۱۲۹ ۸-۱۰ - نتیجه گیری
- ۱۳۱ ۱۱- شناسایی و ارزیابی نقاط ضعف و قوت تولید، ذخیره سازی و انتشار آمار در وضع موجود
- ۱۳۱ ۱-۱۱ - آمار رسمی
- ۱۳۳ ۲-۱۱ - شناسایی و تجزیه و تحلیل فرایندهای نهاد کتابخانه های عمومی کشور
- ۱۳۳ ۳-۱۱ - تشریح فرایندهای عملیاتی نهاد کتابخانه های عمومی کشور
- ۱۳۳ ۱-۳-۱۱ - فرایند تأسیس، ساخت، تجهیز و بازسازی، توسعه، مدیریت، نظارت و سایر امور کتابخانه های عمومی کشور
- ۱۳۳ ۲-۳-۱۱ - فرایند تدوین برنامه و بودجهی سالانه ی جاری و عمرانی، گزارش عملکرد و ترازنامه ی مالی کتابخانه های عمومی استان
- ۱۳۴ ۳-۳-۱۱ - فرایند تدوین برنامه و بودجهی سالانه ی جاری و عمرانی، گزارش عملکرد و ترازنامه ی مالی کتابخانه های عمومی شهرستان
- ۱۳۴ ۴-۳-۱۱ - فرایند تقدیر از ارائه کنندگان خدمات برجسته در زمینه ی کتابداری و اطلاع رسانی، و تأمین، ساخت، تجهیز، توسعه و اداره کتابخانه های عمومی کشور
- ۱۳۵ ۵-۳-۱۱ - فرایند دریافت سهم مقرر از درآمد ماهانه ی شهرداری ها
- ۱۳۵ ۶-۳-۱۱ - فرایند نام گذاری کتابخانه های عمومی کشور
- ۱۳۶ ۷-۳-۱۱ - فرایند درجه بندی کتابخانه های عمومی کشور
- ۱۳۶ ۸-۳-۱۱ - فرایند توزیع نیروی انسانی کتابخانه های عمومی کشور
- ۱۳۷ ۹-۳-۱۱ - فرایند عضویت در کتابخانه های عمومی کشور
- ۱۳۷ ۱۰-۳-۱۱ - فرایند آماده سازی کتاب ها
- ۱۳۷ ۱۱-۳-۱۱ - فرایند آماده سازی نسخه های خطی و چاپ سنگی
- ۱۳۸ ۱۲-۳-۱۱ - فرایند آماده سازی نشریه های ادواری
- ۱۳۸ ۱۳-۳-۱۱ - فرایند آماده سازی منابع دیداری - شنیداری
- ۱۳۸ ۱۴-۳-۱۱ - فرایند آماده سازی منابع کودکان
- ۱۳۹ ۱۵-۳-۱۱ - فرایند آماده سازی منابع نوجوانان و کتاب های کمک درسی
- ۱۳۹ ۱۶-۳-۱۱ - فرایند آماده سازی منابع بخش نابینایان
- ۱۳۹ ۱۷-۳-۱۱ - فرایند فهرست نویسی و رده بندی کتاب ها
- ۱۴۰ ۱۸-۳-۱۱ - فرایند فهرست نویسی و رده بندی نسخه های خطی و چاپ سنگی
- ۱۴۰ ۱۹-۳-۱۱ - فرایند فهرست نویسی و رده بندی منابع کودکان

- ۱۴۰ ۱۱-۳-۲۰- فرایند فهرست‌نویسی و رده‌بندی منابع بخش نابینایان
- ۱۴۱ ۱۱-۳-۲۱- فرایند فهرست‌نویسی و رده‌بندی کتاب‌های کمک‌درسی
- ۱۴۱ ۱۱-۳-۲۲- فرایند فهرست‌نویسی منابع دیداری- شنیداری
- ۱۴۱ ۱۱-۳-۲۳- فرایند رده‌بندی منابع دیداری- شنیداری
- ۱۴۲ ۱۱-۳-۲۴- فرایند برگه‌آرایی
- ۱۴۲ ۱۱-۳-۲۵- فرایند رف‌خوانی
- ۱۴۲ ۱۱-۳-۲۶- فرایند وجین
- ۱۴۳ ۱۱-۳-۲۷- فرایند امانت منابع اطلاعاتی
- ۱۴۳ ۱۱-۳-۲۸- فرایند خدمات نشریات
- ۱۴۴ ۱۱-۳-۲۹- فرایند نحوه اداره بخش مرجع
- ۱۴۴ ۱۱-۳-۳۰- فرایند نحوه گسترش بخش نابینایان و کم بینایان
- ۱۴۵ ۱۱-۳-۳۱- فرایند نحوه اداره بخش کودکان و نوجوانان
- ۱۴۵ ۱۱-۳-۳۲- فرایند نحوه گسترش بخش کودکان و نوجوانان
- ۱۴۵ ۱۱-۳-۳۳- فرایند اداره بخش نسخ خطی
- ۱۴۶ ۱۱-۳-۳۴- فرایند گسترش بخش نسخ خطی
- ۱۴۶ ۱۱-۳-۳۵- فرایند مبادله منابع اطلاعاتی
- ۱۴۷ ۱۱-۳-۳۶- فرایند اهدای منابع اطلاعاتی
- ۱۴۷ ۱۱-۳-۳۷- فرایند نحوه اداره بخش دیداری و شنیداری
- ۱۴۸ ۱۱-۳-۳۸- فرایند اداره دفاتر خدمات اینترنتی و استفاده از وسایل الکترونیکی
- ۱۴۸ ۱۱-۳-۳۹- فرایند کتابخانه‌های عمومی شبانه روزی
- ۱۴۹ ۱۱-۳-۴۰- فرایند تهیه نقشه ساخت کتابخانه‌ها
- ۱۴۹ ۱۱-۳-۴۱- فرایند نوسازی کتابخانه‌ها
- ۱۴۹ ۱۱-۳-۴۲- فرایند نظارت ساخت کتابخانه‌ها
- ۱۵۰ ۱۱-۳-۴۳- فرایند برگزاری مسابقه فرهنگی با هم بخوانیم
- ۱۵۰ ۱۱-۳-۴۴- فرایند برگزاری مسابقه فرهنگی پیک کتاب
- ۱۵۰ ۱۱-۳-۴۵- فرایند برگزاری مسابقه فرهنگی کتاب یار
- ۱۵۱ ۱۱-۳-۴۶- فرایند برگزاری مسابقه فرهنگی این چند کتاب
- ۱۵۱ ۱۱-۳-۴۷- فرایند تأمین منابع کتابخانه عمومی نهادی و مشارکتی
- ۱۵۱ ۱۱-۳-۴۸- فرایند صدور مجوز فعالیت‌های کتابخانه‌ها
- ۱۵۲ ۱۱-۳-۴۹- فرایند تمدید مجوز فعالیت‌های کتابخانه‌ها
- ۱۵۲ ۱۱-۳-۵۰- فرایند خرید کتاب
- ۱۵۳ ۱۱-۴- نتیجه‌گیری
- ۱۵۵ ۱۲-۱- تحلیل اهداف و برنامه‌ها و استراتژی‌های موجود سازمان در نظام آمار
- ۱۵۵ ۱۲-۱- برنامه‌ریزی راهبردی

۱۵۶	۱۲-۲- بیانیه مأموریت و بیانیه چشم‌انداز.....
۱۵۶	۱۲-۳- فرایند برنامه‌ریزی استراتژیک.....
۱۶۱	۱۲-۴- فرایند ۱۰ گامی تولید داده و آمار در یک سازمان.....
۱۶۲	۱۲-۵- وضعیت نهاد کتابخانه‌های عمومی در زمینه قوانین و راهبردها.....
۱۶۷	۱۳- تحلیل ساختار سازمانی از نظر الزامات آماری.....
۱۶۷	۱۳-۱- ساختار سازمانی و نظام آماری.....
۱۶۸	۱۳-۲- چشم‌انداز اصلی ساختار سازمانی در نظام آماری.....
۱۶۹	۱۴- تحلیل امکانات و توانمندی‌های سازمان در فرایند تولید، ذخیره‌سازی و انتشار آمار.....
۱۷۵	۱۴-۱- امکانات و توانمندی‌های سازمان در فرایند تولید، ذخیره‌سازی و انتشار آمار.....
۱۷۶	۱۴-۲- وضعیت موجود سازمان در امکانات و توانمندی‌ها.....
۱۷۹	۱۴-۳- سایر سامانه‌های سازمان.....
۱۷۹	۱۵- تحلیل منابع انسانی سازمان در حوزه نظام آمار.....
۱۸۰	۱۵-۱- منابع انسانی.....
۱۸۰	۱۵-۱-۱- تجزیه و تحلیل نیازهای منابع انسانی در حوزه نظام آماری.....
۱۸۰	۱۵-۱-۲- نگهداشت نیروی انسانی در حوزه نظام آماری.....
۱۸۳	۱۵-۲- وضعیت منابع انسانی نهاد کتابخانه‌های عمومی.....
۱۸۳	۱۶- تحلیل محیط سازمان در حوزه‌ی نظام آمار.....
۱۸۳	۱۶-۱- محیط سازمانی چیست؟.....
۱۸۳	۱۶-۱-۱- محیط سازمان.....
۱۸۳	۱۶-۱-۲- تعریف قلمرو سازمان.....
۱۸۳	۱۶-۱-۳- محیط کار و محیط عمومی.....
۱۸۴	۱۶-۱-۴- تعریف محیط عمومی.....
۱۸۴	۱۶-۱-۵- سازمان مکانیکی.....
۱۸۴	۱۶-۱-۶- سازمان پویا.....
۱۸۴	۱۶-۱-۷- محیط نامطمئن.....
۱۸۴	۱۶-۱-۸- محیط ساده و پایدار.....
۱۸۴	۱۶-۱-۹- محیط ساده و ناپایدار.....
۱۸۵	۱۶-۱-۱۰- محیط پیچیده و پایدار.....
۱۸۵	۱۶-۱-۱۱- محیط پیچیده ناپایدار.....
۱۸۶	۱۶-۲- وضعیت نهاد کتابخانه‌های عمومی از نظر محیط سازمانی.....
۱۸۹	پیوست.....
۱۹۳	مرجع‌ها.....

فهرست شکل‌ها

- شکل ۱- ساختار نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور ۳۱
- شکل ۲- شرح وظایف واحدهای ستاد مرکزی ۵۲
- شکل ۳- واحدهای زیرمجموعه و استانی ۵۳
- شکل ۴- تشکیلات تفصیلی ستاد استان تهران ۵۶
- شکل ۵- تشکیلات تفصیلی ستاد استان‌های درجه الف ۵۹
- شکل ۶- تشکیلات تفصیلی ستاد استان‌های درجه ب ۶۲
- شکل ۷- تشکیلات تفصیلی ستاد استان‌های درجه ج ۶۴
- شکل ۸- درجه‌بندی کتابخانه‌های کشور ۶۶
- شکل ۹- کتابخانه‌های بزرگ کل کشور ۷۴
- شکل ۱۰- کتابخانه‌های شهرداری‌ها ۷۵
- شکل ۱۱- سازمان‌های تابعه وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی ۷۶
- شکل ۱۲- سایر سازمان‌های مؤسسات ۷۹
- شکل ۱۳- درخواست آمار از سوی دبیر کل نهاد ۸۸
- شکل ۱۴- درخواست آمار واحدی خاص از واحدهای دیگر ۹۰
- شکل ۱۵- انتقال آمار از استان‌ها به نهاد ۱۰۴
- شکل ۱۶- بستر شبکه و اینترنت نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور ۱۱۴
- شکل ۱۷- فرایند ۱۰ گامی تولید داده ۱۶۲
- شکل ۱۸- درخواست‌های درون‌سازمانی ۱۶۳
- شکل ۱۹- درخواست‌های برون‌سازمانی ۱۶۵
- شکل ۲۰- ساختار سازمانی نهاد ۱۷۱
- شکل ۲۱- درخواست‌های آماری درون‌سازمانی (تفصیلی) ۱۷۳

مقدمه

آمار دقیق، پویا و به‌روز یکی از پیش‌نیازهای اولیه در سیاست‌گذاری‌ها، برنامه‌ریزی‌ها و تصمیم‌گیری‌ها است و یکی از الزامات اساسی نظام جامع مدیریت یکپارچه در سازمان‌ها دسترسی به آمار و اطلاعات و مدیریت شواهد مبنا است. بدون شک یکی از اصول مدیریت دقیق و استراتژیک در سازمان‌هایی مانند نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور داشتن یک نظام آماری برای برآورده ساختن نیازهای نهاد، ذی‌نفعان و نظام‌های بالا دستی است. این مهم در مورد سازمان‌هایی که به‌صورت پویا و گسترده با ذی‌نفعان داخلی، خارجی و به‌خصوص مردم در ارتباط هستند دارای اهمیت ویژه‌ای است. لذا نظام جامع آمار نهاد کتابخانه‌های عمومی باید نظامی کارا و پویا مبتنی بر فناوری‌های نوین و مشارکت توانمند و علمی تمام ارکان، در مسیر تأمین نیازهای آمارهای سازمان باشد که در آن آمارهای به‌روز، قابل اعتماد و متناسب با نیازهای آماری کاربران و ذی‌نفعان بر پایه‌ی روش‌های مطلوب و با کیفیت بالا، با استفاده از سرویس‌های الکترونیکی و فناوری نوین اطلاعات، تهیه و با استفاده از شیوه‌های اطلاع‌رسانی جامع و مؤثر به صورت سریع، آسان و با حفظ محرمانگی اطلاعات در دسترس کاربران و ذی‌نفعان قرار گیرد. بنا بر این ساماندهی و نظام‌مند نمودن چرخه پدیدآوری آمار و دسترسی به آمار مطمئن از ابزار اصلی و همچنین اهداف اصلی مدیریت سازمان است.

در کشورهای توسعه‌یافته، نظام آماری و کیفیت بانک‌های اطلاعاتی آن‌ها، نه تنها به‌عنوان یکی از مهم‌ترین شاخص‌های توسعه‌یافتگی آنان به شمار می‌آید، بلکه زیربنای توسعه نیز قلمداد می‌شود. بنا بر این ارائه‌ی آمارهای مطمئن، به موقع و مبتنی بر روش‌های علمی از اهمیت بسزایی در توسعه پایدار برخوردار است.

از آنجا که آمار و اطلاعات دقیق منبعی مهم برای بررسی و ارائه شاخص‌های ارزیابی عملکرد کتابخانه‌ها به شمار می‌رود، لذا طراحی شبکه‌ی اطلاعاتی برای ارزیابی عملکرد نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور بر اساس شاخص‌ها و معیارها امری حیاتی و ضروری است.

در حال حاضر ضعف مدیریت یکپارچه و عدم همکاری و هماهنگی در فرایند پدیدآوری (تولید، ذخیره‌سازی و انتشار) آمار در میان بخش‌های مختلف نهاد کتابخانه‌های عمومی از جمله دفاتر، معاونت‌ها و واحدهای استانی و شهرستانی ارائه‌دهنده خدمات مشهود است. از الزامات اساسی مطالعه شناخت وضعیت فعلی نظام آمار نهاد

کتابخانه‌های عمومی و تدوین نظام جامع آمار نهاد، توجه به نقش آمار در تحقق برنامه‌های سازمان و همچنین آمار به‌عنوان ابزار مدیریتی و سیاست‌گذاری جهت مدیریت بهتر سازمان و ارائه بهتر خدمات است. با توجه به این مهم، هدف این مطالعه کمک به مجموعه مدیریت نهاد کتابخانه‌های عمومی در راستای ارتقاء ظرفیت مدیریت آمار و تدوین نظام جامع آمار سطح نهاد و کتابخانه‌های عمومی کشور است. به منظور یکپارچه‌سازی آمار و اطلاعات نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور، جلوگیری از موازی کاری دفاتر و معاونت‌ها و شوراهای موازی در تولید آمار با هدف ارائه خدمات، مدیریت آمار نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور موظف است مرکز تبادلات اطلاعات پایه، درون و بین دستگاهی را ایجاد کند.

لذا به منظور هماهنگی بین اجزای مختلف نظام برنامه‌ریزی نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور، لازم است نهاد یا شورایی، مدیریت آمار نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور را با هدف ایجاد یکپارچگی در تبادل اطلاعات و تأمین نیازهای آماری مدیریت نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور و خدمات آن و ممانعت از ایجاد شبکه‌های ارتباطی و اطلاعاتی موازی بین دفاتر و معاونت‌های دخیل در مدیریت نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور بر عهده گیرد. لذا ایجاد مرکز تبادلات اطلاعات به منظور جلوگیری از موازی‌کاری ضروری است چرا که این امر زمینه را برای مدیریت کارآمد نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور و ارائه خدمات تسهیل می‌کند.

به منظور طراحی نظام جامع آمار نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور و با هدف تهیه فرایندهای مطلوب گردش آمار در سطوح مختلف آن، شناسایی وضع موجود آمار، گردش آن، واحدهای آماری، سامانه‌های اطلاعاتی و ... ضروری است. به منظور تهیه سند وضع موجود، شناسایی سازمان‌های درگیر در امور کتابخانه‌های کشور (با هر نوعی) و ساختار سازمانی آن‌ها، بررسی نحوه تولید و پدیدآوری آمار، شناسایی سامانه‌های سازمان‌های درگیر در امور کتابخانه‌های کشور، نحوه و محل ذخیره‌سازی آمار و داده‌های مرتبط، نحوه انتشار آمارها و گزارش‌ها، بررسی قوانین و مقررات و اسناد بالادستی و بررسی مشکلات و نیازهای موجود نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور در حوزه آمار ضروری است.

پژوهشکده‌ی آمار در پاسخ به نیاز و ضرورت طراحی نظام جامع آمار نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور، با آسیب‌شناسی وضع موجود و بررسی قوانین و مقررات بالادستی و قوانین مربوط به سازمان، در این گزارش سعی کرده است که هر یک از ابعاد فوق را در بندهای جداگانه بر اساس مستندات ارائه‌شده، نتایج بررسی‌های میدانی، تجربیات گذشته، مصاحبه‌ها و نتایج حاصل از جلسات کارشناسی بررسی و خلاصه نتایج آن ارائه دهد تا به تدوین نظام جامع آمار نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور با رعایت اصول نظام ملی آمار ایران کمک کند و با بهره‌گیری از جدیدترین دستاوردهای علمی در حوزه آمار و فناوری اطلاعات و تجربیات سایر کشورها، تصویری از وضعیت مطلوب، با توجه به سیاست‌ها و قوانین بالادستی ارائه و الگوی مشخصی را برای طراحی نظام جامع آمار نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور پیشنهاد دهد.

هدف گزارش

شناخت وضعیت موجود مدیریت و گردش آمار نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور، اولین و بنیادی‌ترین گام در فرایند اصلاح وضعیت آمار نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور و حرکت به سمت وضع مطلوب آن است. بدون شک عدم شناخت صحیح وضع موجود، موجب هدر رفت منابع و عدم دستیابی به نتایج مورد انتظار خواهد بود. بنا بر این در راستای تدوین نظام جامع آمار نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور، مطالعه شناخت وضعیت موجود آمار نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور گرفته است. هدف از این گزارش به طور خلاصه به شرح زیر است.

- شناسایی حوزه‌ها و موجودیت‌های کلان آماری مدیریت نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور
- شناسایی نیازهای آماری نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور
- شناسایی سازمان‌های درگیر در امور کتابخانه‌های عمومی کشور
- شناسایی سامانه‌های سازمان‌های درگیر در نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور
- بررسی نحوه‌ی تولید داده‌های آماری
- بررسی نحوه و محل ذخیره‌سازی آمار و داده‌های مرتبط
- بررسی نحوه‌ی اطلاع‌رسانی آماری به ذی‌نفعان
- بررسی قوانین و مقررات و اسناد بالادستی

در این گزارش با شناخت وضع موجود در حوزه‌های مختلف اشاره‌شده در بالا، بر اساس مشاهدات و بررسی‌های میدانی، تحلیل نتایج بررسی کارشناسان و همچنین مطالعه مستندات و قوانین و مقررات موجود در مدیریت نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور، اهم مشکلات نظام آمار نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور بیان گردیده است و راهکارها و رویکرد ارائه یک نظام مطلوب مورد بررسی قرار گرفته است. همچنین بر اساس گزارش شناخت وضعیت کنونی نظام آمار نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور و همچنین مدل طراحی‌شده در نظام مطلوب آمار نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور، گزارش فاز تحلیل شکاف نظام آمار نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور برای تدوین اقدامات لازم و مراحل مورد نیاز برای استقرار نظام مطلوب تهیه می‌گردد.

